

його ухвалення, в той час, як згідно ч. 2 ст. 113 питання місцевого референдуму про втрату чинності нормативно-правовим актом органу місцевого самоврядування або його окремими положеннями, не підтримане виборцями на місцевому референдумі за ініціативою громади, може бути повторно винесено на місцевий референдум за ініціативою громади не раніше як через рік з дня офіційного оголошення результатів місцевого референдуму за ініціативою громади.

Не зважаючи на розглянуті недоліки проекту, слід підтримати намагання органів влади нарешті забезпечити реалізацію конституційного права на участь у місцевих референдумах, які, за визначенням, є необхідною, а в перспективі можуть стати ефективною формою прямої демократії.

Список використаної літератури:

1. Проект Закону України «Про місцевий референдум». Проект виноситься на громадське обговорення. URL: <https://www.rada.gov.ua/uploads/documents/66764.pdf>

Ключові слова: місцеве самоврядування, територіальна громада, місцевий референдум, безпосередня демократія.

Ключевые слова: местное самоуправление, территориальная громада, местный референдум, непосредственная демократия.

Key words: local government, local community, local referendum, immediate democracy.

БУКАЧ ВОЛОДИМИР ВОЛОДИМИРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права процесу і криміналістики
Київського інституту інтелектуальної власності та права,
кандидат юридичних наук, доцент*

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА В УКРАЇНІ

Одним із найважливіших елементів державного механізму є глава держави. Глава держави – це особа, яка займає формально вище місце в структурі державних інститутів і водночас здійснює функцію представництва самої держави в цілому. З іншого боку, глава держави розглядається як один з її вищих органів. У країнах з монархічними формами державного правління главою держави є монарх, з республіканськими – президент [1, с. 64–65].

Важливу роль відіграє сфера взаємодії Глави держави із системою органів законодавчої, виконавчої й судової гілок влади. Повноваження Президента України у значній мірі зумовлені функціонуванням системи стримувань і противаги. Переосмислення ролі та значення статусу

Президента України дає нам чітке поняття місця Глави держави в системі вищих органів державної влади, що необхідно зрештою у контексті становлення України як суверенної та незалежної, демократичної, соціальної та правової держави [2, с. 163]. На сьогодні предмету дослідження інституту президентства присвячено багато наукових праць вітчизняних науковців, таких як: В. Ф. Опришко, А. І. Кудряченко, Р. С. Мартинюк, Ю. Н. Тодика, В. М. Шаповал, Н. Р. Нижник тощо. Однак багато питань щодо удосконалення функціонування інституту Президента України залишаються ще невирішеними.

В системі органів державної влади особливе місце займає Президент України який є главою держави і виступає від її імені. Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання прав і свобод людини і громадянина [3].

Становлення конституційного інституту Президента України в нашій державі розпочався ще за часів перебування України у складі СРСР. Теоретичною основою зосередження функцій глави держави у Верховній Раді Української РСР в особі її постійно діючого органу – президії Верховної Ради Української РСР – була концепція «колективного президента», яким вважалася президія, та вчення про ради і радянське державне будівництво загалом: народ здійснює державну владу через ради народних депутатів України, що становить єдину систему органів державної влади і є політичною основою держави, а Верховна Рада Української РСР – найвищим органом державної влади.

Нинішній інститут президентства в Україні створився не відразу. Він пройшов кілька етапів за назвою і статусом. Спочатку Президент України за своїм статусом і назвою був найвищою посадовою особою в державі потім – главою держави й главою виконавчої влади, і нині, за чинною Конституцією України, є главою держави [4, с. 174].

Становлення інституту Президента України було основним у реформуванні державної влади, пов'язаному із проголошенням її незалежності та зміною конституційного ладу України.

Започаткувала процес реформування державної влади в Україні Декларація про державний суверенітет України, яка уперше в Україні проголосила, що державна влада в республіці здійснюється за принципом її поділу на законодавчу, виконавчу і судову. Це зумовило введення інституту президентства. Приблизно через рік, 25 червня 1991 р. Верховна Рада України ухвалила постанову «Про вибори Президента Української РСР», якою визнала за доцільне заснувати пост Президента України (Української РСР) до прийняття нової Конституції і провести вибори Президента у 1991 році.

З прийняттям Конституції України інститут президента був закріплений у розділі V Конституції України у якому виписаний його конституційно-правовий статус. Водночас, він не входить до жодної гілки влади, однак має важливі функції, зокрема у сфері захисту та забезпечення реалізації конституційних прав і свобод людини і громадянин, а також національних інтересів України.

Після набуття чинності положення Закону України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 р. та утвердження парламентсько-президентської форми державного правління конституційно-правовий статус Президента України зазнав певних змін у частині обмеження низки повноважень у сфері виконавчої влади. Нині Президент України є главою держави, і відповідно до парламентсько-президентської форми правління обмежений у повноваженнях щодо формування Уряду.

Повертаючись до теоретичних аспектів необхідно зазначити, що інститут президентства розглядається в декількох аспектах: 1) як сукупність конституційно-правових норм; 2) як форма і суть політичної організації; 3) як організаційно-функціональна структура. При цьому у теоретичних розробках зустрічається й термін «інститут президента», під яким розуміється поєднання правових норм та фактичної ролі президента. Останнім часом у науці конституційного права з'явилися розробки, які подають інститут президентства як складову правового статусу президента, беручи до уваги широку трактовку правового статусу.

З зазначеного можна дійти висновку, що його вся діяльність як глави держави направлена на забезпечення прав і свобод людини і громадянина та національних інтересів України. Так, Президент України як глава держави втілює національну єдність, наступність державної влади, він є гарантом національної незалежності й територіальної цілісності, а іноді проголошується також арбітром, координатором діяльності державних органів тощо. Незалежно від форм правління президент є представником держави за її межами і всередині країни. Він, зокрема, укладає міжнародні договори, признає дипломатичних представників, приймає іноземних дипломатичних представників. Від імені держави президент нагороджує державними нагородами, присвоює почесні звання, приймає осіб до громадянства держави, дозволяє вихід із громадянства, здійснює помилування засуджених тощо.

Список використаної літератури:

1. Георгіца А. З. Конституційне право зарубіжних країн : підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / А. З. Георгіца; М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Тернопіль : Астон, 2003. – 431 с.
2. Жукорська Я. Конституційно-правовий статус Президента України: Актуальні проблеми правознавства. 2018 р. Випуск 4 (16). – С. 163.
3. Конституція України: Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. – К. : Парлам. вид-во, 1997. – 98 с.
4. Конституційне право України : навч. посіб. / В. О. Серьогін. – Х. : [ХНУВС], 2010. – 368 с.

Ключові слова: конституційно-правовий інститут, Президент України, державна влада, система органів державної влади.

Ключевые слова: конституционно-правовой институт, Президент Украины, государственная власть, система органов государственной власти.

Key words: constitutional and legal institute, President of Ukraine, state power, system of state authorities.

ВОЛКОВА ДАРІЯ СВГЕНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного права,
кандидат юридичних наук*

СВОБОДА РЕЛІГІЙНИХ АСОЦІАЦІЙ В УКРАЇНІ

Пандемія COVID-19 привернула увагу до проблем реалізації низки конституційних прав людини і громадянина в усіх країнах світу, і Україна не є виключенням. У яких випадках можна обмежувати права? Чи усі права слід обмежувати? Які права обмежувати не можна? Якщо право можна обмежувати у цілому, чи є такі аспекти цього права, які варто все ж залишати незмінними (тобто, без обмежень), навіть на період карантину? Ці та інші питання гостро постають перед юридичною наукою та практикою. Стосуються вони і свободи совісті та свободи асоціацій у сукупності, – тобто, створення та функціонування релігійних організацій.

Стаття 36 Конституції України закріплює свободу асоціацій, а стаття 35 передбачає, що кожна людина та громадянин має право на свободу світогляду і віросповідання. Безпосередньо релігійним організаціям в Основному Законі 1996 року присвячена частина третьої статті 35, відповідно до якої «церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа – від церкви. Жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова» [1].

Досліджуючи конституційне підґрунтя створення та функціонування релігійних організацій варто також вказати і на положення статті 11, згідно з якими «Держава сприяє консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України» [1]. Слід зауважити, що системне тлумачення вищезазначених положень Конституції України 1996 року (тобто, частини першої статті 36, частини третьої статті 35 та статті 11) свідчить про те, що:

- по-перше, в Україні можуть створюватись та функціонувати релігійні організації, адже це прямо передбачено Основним Законом;
- по-друге, Українська держава сприяє розвитку мережі релігійних організацій у контексті релігій, не заборонених в країні, застосовуючи